

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/311/2021
Identifikačné číslo spisu:	8211205996
Dátum vydania rozhodnutia:	24.05.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8211205996.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ S. H., narodenej XX. R. XXXX, Q., P. XXXX/XX, 2/ R. J. H., narodeného XX. R. XXXX, P., J. R. XXXX/XX, 3/ P. H., narodenej XX. Z. XXXX, P., J. R. XXXX/XX, žalobcovia 1/ až 3/ zastúpení advokátom JUDr. Miroslavom Katunským, Košice, Floriánska 16, proti žalovaným 1/ S. K. I., narodenej X. J. XXXX, K. XXX, zastúpenej advokátom JUDr. Vlastimilom Klepáčom, Košice, Krmanova 16, 2/ neb. D. Q., zomrelému XX. E. XXXX, naposledy bytom P., T. XXX/XX, 3/ R. R., narodenému XX. D. XXXX, P. - P. V. L., K. XXXX/X, zastúpenému advokátom JUDr. Vlastimilom Klepáčom, Košice, Krmanova 16, 4/ P. H., narodenej X. Z. XXXX, P., T. XXX/XX, 5/ R. L. R., narodenému XX. J. XXXX, P., Y. Y. XXXX/XX, zastúpenému advokátom JUDr. Ladislavom Scholczom, Košice, Krmanova 16, 6/ R. R., narodenej XX. T. XXXX, P. - P. V. L., Y. XXXX/XX D., 7/ Y. T., narodenému XX. J. XXXX, P., J. Q.D. XXXX/X, 8/ obchodnej spoločnosti SETA-TRADE-SK s. r. o., Bratislava, Kopčianska 65, Bratislava, IČO: 44 063 504, 9/ Poľovnícke združenie DUJAVA BECHEROV, Becherov, IČO: 31 957 323, o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 6C/161/2011, o dovolaní žalobcov 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. apríla 2021 sp. zn. 7Co/40/2020, 7Co/41/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 29. apríla 2021 sp. zn. 7Co/40/2020, 7Co/41/2020 a doplniaci rozsudok Okresného súdu Bardejov z 05. mája 2020 č. k. 6C/161/2011 -674 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Bardejov na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 26. apríla 2019 č. k. 6C/161/2011 - 578 vo výroku I. žalobu žalobkyne 1/ o určenie vlastníckeho práva zamietol. Vo výroku II. žalobu žalobcov 2/ a 3/ o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy zamietol. Vo výroku III. vyslovil, že žalovaným 1/, 3/, 5/, 7/ priznáva voči žalobcom 1/ až 3/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Vo výroku IV. vyslovil, že medzi žalovaným 2/, 4/, 6/, 8/ a 9/ a žalobcami 1/ až 3/

nepriznáva nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 470 ods. 1 a 2, § 137 písm. a) až d) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), § 34, § 37 ods. 1, § 40a, § 132 ods. 1, § 140, § 588 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyňa 1/ má naliehavý právny záujem na požadovanom určení vlastníckeho práva, a preto pristúpil k vecnému posúdeniu otázky ne/platnosti kúpnej zmluvy z 25. augusta 2008. Súd prvej inštancie nezistil žiadne dôvody, ktoré by mali za následok absolútnu neplatnosť právneho úkonu - kúpnej zmluvy z 25. augusta 2008, ktorej obsah je jasný, zrozumiteľný, určitý, a preto žalobu žalobkyne 1/ zamietol. Súd zároveň dospel k záveru, že žalobcovia 2/ a 3/ netvrdili a ani nepreukázali, že majú naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnej zmluvy, a preto žalobu žalobcov 2/ a 3/ zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP. Proti uvedenému rozhodnutiu súdu prvej inštancie podali odvolanie žalobcovia 1/ až 3/.

2. Okresný súd Bardejov doplnčím rozsudkom z 05. mája 2020 č. k. 6C/161/2011 - 674 doplnil rozsudok Okresného súdu Bardejov z 26. apríla 2019 č. k. 6C/161/2011 - 578 o výroky: Výrok Ia., ktorým žalobu žalobkyne 1/ o určení neplatnosti kúpnej zmluvy zamietol. Výrok IIa., ktorým žalobu žalobcov 2/ a 3/ o určení vlastníckeho práva zamietol. V odôvodnení poukázal na § 225 ods. 1 až 3 CSP. Nakoľko rozsudkom súdu prvej inštancie nebolo rozhodnuté o žalobe žalobkyne 1/ o určení neplatnosti kúpnej zmluvy a žalobe žalobcov 2/ a 3/ o určení vlastníckeho práva a žalobcovia 1/ až 3/ v lehote 15 dní od doručenia rozsudku navrhli rozhodnúť o doplnení rozsudku, súd rozhodol doplnčím rozsudkom tak, ako uviedol vo výrokovej časti. Proti uvedenému rozhodnutiu súdu prvej inštancie podali odvolanie žalobcovia 1/ až 3/.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 29. apríla 2021 sp. zn. 7Co/40/2020, 7Co/41/2020 vo výroku I. rozhodol o pokračovaní v konaní s R.. J. H., narodeným XX. R. XXXX, P., J. R. XXXX/XX, ako s dedičom po žalobcovi 2/ J. H., narodeným XX. R. XXXX, zomrelým XX. V. XXXX, naposledy bytom P., J. R. XXXX/XX. Vo výroku II. potvrdil (§ 387 ods. 1 a 2 CSP) rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s doplnčím rozsudkom vo výrokoch o zamietnutí žaloby žalobkyne 1/ o určení vlastníckeho práva, o zamietnutí žaloby žalobkyne 1/ o určení neplatnosti kúpnej zmluvy, vo výrokoch o zamietnutí žaloby žalobcov 2/ a 3/ o určení vlastníckeho práva a o zamietnutí žaloby o určení neplatnosti kúpnej zmluvy a o trovách konania. Vo výroku III. žalovaným 1/, 3/ a 5/ priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. Vo výroku IV. žalovaným 2/, 4/, 6/, 7/, 8/ a 9/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd rozhodol o pokračovaní v konaní s právnymi nástupcami pôvodného žalobcu 2/, ktorý zomrel v priebehu odvolacieho konania. Keďže dedička P. H. už v konaní vystupovala ako žalobkyňa 3/, odvolací súd rozhodol v zmysle § 63 CSP o pokračovaní v konaní s dedičom poručiteľa, jeho synom R.. J. H.. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, s ktorými dôvodmi sa stotožnil v celom rozsahu a na tieto odkázal, pričom na zvýraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie doplnil ďalšie dôvody. Odvolací súd v odôvodnení poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2ObdoV/11/2019, 2Cdo/28/2009, ako aj na R 17/1972. Odvolací súd dodal, že v prejednávanom spore žalobcovia 2/ a 3/ bez akýchkoľvek pochybností prejavili záujem nadobudnúť prevádzaný spoluvlastnícky podiel, a preto im nič nebránilo podať žalobu proti žalovanej 1/ o nahradenie prejavu vôle vo vzťahu k nehnuteľnostiam. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania vo vzťahu k úspešným žalovaným 1/, 3/ a 5/ odvolací súd rozhodol v zmysle § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 CSP. Odvolací súd zároveň úspešným žalovaným 2/, 4/, 6/, 7/, 8/ a 9/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko im žiadne trovy nevznikli.

4. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 1/ až 3/ (ďalej aj „dovolatelia“ alebo „žalobcovia“), a to proti výrokom II. a III. rozhodnutia odvolacieho súdu. Prípustnosť a dôvodnosť dovolania vyvodzovali na základe ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Uviedli, že tvrdenie odvolacieho súdu, že žalobcovia 2/ a 3/ bez akýchkoľvek pochybností prejavili záujem nadobudnúť spoluvlastnícky podiel, a preto im nič nebránilo podať žalobu proti žalovanej 1/ o nahradenie prejavu vôle v zmysle § 603 ods. 3 OZ k nehnuteľnostiam, je skutkovo aj právne mylné. Mali za to, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keďže žalovaná 1/ v čase podania žaloby nebola a ani nie je vlastníčkou spoluvlastníckeho podielu nehnuteľností. Mali za to, že závery odvolacieho súdu sú v

rozpore s ustálenou judikatúrou, na ktorú poukázali v dovolaní (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/46/2013, 4Cdo/48/2009, 5Cdo/211/2009, rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/2474/2000). Zároveň namietali, že odvolací súd sa nevysporiadal s podstatnou argumentáciou žalobkyne 1/ uvedenou v odvolaní podanom proti doplniacemu rozsudku súdu prvej inštancie, čím odvolací súd porušil právo na riadne odôvodnenie, právo na súdnu ochranu a došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Dovolatelia uviedli, že zároveň, ak by dovolací súd mal za to, že sa odvolací súd riadne vysporiadal s odvolacími námietkami, majú za to, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil. Dovolatelia žiadali, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti výrokov II. a III. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Žalovaní 1/ a 3/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu považovali dovolanie žalobcov za neprípustné a navrhovali, aby ho dovolací súd odmietol.

6. Žalovaný 5/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu považoval dovolanie žalobcov za neprípustné a navrhoval, aby ho dovolací súd odmietol.

7. Zvyšní žalovaní (4/, 6/ až 9/) sa k dovolaniu žalobcov písomne nevyjadrili.

8. Žalobcovia v následnom vyjadrení zotrvali na podanom dovolaní.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobcovia, v neprospech ktorých bolo rozhodnuté, zastúpení v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), predovšetkým skúmal, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť, čo je jeho povinnosťou vyplývajúcou priamo z ustanovenia § 161 ods. 1 s použitím § 438 CSP. Procesné podmienky predstavujú základné procesné predpoklady, aby mohol súd autoritatívne rozhodnúť vo veci samej. Existencia a splnenie procesných podmienok je predpokladom poskytnutia súdnej ochrany ohrozeným alebo poškodeným subjektívnym právam v rozsahu článku 1 CSP. Súd je povinný zisťovať ich existenciu a splnenie v každom štádiu konania, teda aj v štádiu konania dovolacieho.

10. Podľa § 161 ods. 1 a 2 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“). Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

11. Jednou z podmienok konania je procesná subjektivita strany konania, ktorú má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva (§ 61 CSP). Nedostatok procesnej subjektivity je dôvodom zastavenia konania (§ 62 CSP), ak však strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať (§ 63 ods. 1 CSP). V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve (§ 63 ods. 2 CSP). Ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve (§ 63 ods. 3 CSP).

12. Korelátom procesného pojmu procesná subjektivita je hmotnoprávny pojem právna subjektivita /spôsobilosť na práva a povinnosti/ (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár Praha: C. H. Beck, 2016, str. 223). Procesnú subjektivitu má subjekt, ktorý disponuje spôsobilosťou na práva a povinnosti. Fyzická osoba nadobúda spôsobilosť na práva a povinnosti narodením (spôsobilosť na práva a povinnosti má aj nasciturus pod podmienkou, že sa narodí živý) a stráca ju svojou smrťou. Nedostatok procesnej subjektivity je spravidla neodstrániteľnou vadou konania. Treba ale zvažovať, či strana nemá procesnú subjektivitu od začiatku konania, alebo ju stratila v priebehu konania. Ak strana nedisponuje procesnou subjektivitou v čase začatia konania, ide o neodstrániteľnú vadu konania, ktorej následkom je jeho

obligatórne zastavenie. Ak dôjde k strate procesnej subjektivity fyzickej osoby počas konania, súd konanie zastaví, alebo v konaní (najmä ak ide o majetkový spor, ktorého legálnu definíciu zákonná úprava neobsahuje) pokračuje s dedičmi fyzickej osoby, prípadne s tými, na ktorých prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide. Ustanovenie § 63 ods. 1 CSP treba vykladať ako objektívnu možnosť či nemožnosť v konaní pokračovať (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, str. 227). Uznesenie o pokračovaní v majetkovom spore vydá súd podľa § 63 ods. 2 CSP bezodkladne po skončení konania o dedičstve, avšak vo výnimočných prípadoch môže v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve (§ 63 ods. 3 CSP).

13. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že žalovaný 2/ zomrel (viď záhada v doručení -obálka č. 1. 804 vrátená s poznámkou adresát zomrel), pričom dovolací súd lustráciou v Registri obyvateľov SR zistil, že žalovaný 2/ zomrel XX. E. XXXX, t. j. ešte v priebehu konania na súde prvej inštancie, ktorú skutočnosť však súdy nižšej inštancie nezohľadnili, pričom odvolací súd v spore rozhodol rozsudkom 29. apríla 2021, v ktorom odvolací súd zohľadnil iba skutočnosť úmrtia žalobcu 2/ v priebehu odvolacieho konania.

14. Z uvedeného vyplýva, že žalovaný 2/ v čase rozhodovania odvolacieho súdu nedisponoval procesnou subjektivitou. Pokiaľ odvolací súd považoval za stranu sporu žalovaného 2/, vykazuje jeho postup a rozhodnutie znaky procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. b) CSP, na ktorú bolo potrebné vziať zreteľ. Uvedená vada zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale tiež jeho opodstatnenosť.

15. Nakoľko odvolací súd konal so žalovaným 2/, ktorý však nebol nositeľom procesnej subjektivity (ani spôsobilosti na právne úkony), dovolací súd v zmysle § 449 ods. 1 CSP zrušil rozsudok odvolacieho súdu (a to v celosti, aj v súvisiacich výrokoch rozhodnutia odvolacieho súdu I. a IV., výslovne nenapadnutých dovolaní).

16. Vzhľadom na skutočnosť, že rovnakou vadou je zaťažené aj konanie na súde prvej inštancie, nakoľko žalovaný 2/ zomrel ešte pred vydaním doplnacieho rozsudku súdu prvej inštancie, dovolací súd zrušil aj doplnací rozsudok súdu prvej inštancie, keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 449 ods. 2 CSP) a vec za účelom odstránenia uvedeného procesného pochybenia vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

17. Keďže dovolací súd zrušil aj výrok I. rozhodnutia odvolacieho súdu o pokračovaní v konaní s právnymi nástupcami pôvodného žalobcu 2/, bude úlohou súdu prvej inštancie sa zároveň (okrem úmrtia žalovaného 2/) procesne vysporiadať aj so skutočnosťou úmrtia pôvodného žalobcu 2/.

18. Vzhľadom na dôvod zrušenia rozhodnutí súdov nižšej inštancie (rozsudok odvolacieho súdu a doplnací rozsudok súdu prvej inštancie) a skutočnosť, že vec sa vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, dovolací súd sa nezaoberal opodstatnenosťou uplatnenia dovolacích námietok žalobcov.

19. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.